N°. 133. A°. 1839.

# ARNHEMSCHE COURANT.

Donderdag 22 Augustus.

## *Post-scriptum achter de artikelen betrekkelijk de conclusie van den heer* DE BORDES, *procureur-generaal bij den Hoogen Raad.*

Maar misschien begrijpen wij de betrekking van den procureur-generaal bij den Hoogen Raad niet, en was het niet de heer DE BORDES, die zijn gevoelen uitte, maar was hij slechts het orgaan van hooger magt.

Art. 5 der wet op de regterlijke organisatie bepaalt: » De ambtenaren » van het openbaar ministerie zijn verpligt de bevelen na te komen, » welke hun in hunne ambtsbetrekking door de daartoe bevoegde magt van » wege den Koning zullen worden gegeven."

Zoude deze verpligting, om de bevelen van hooger hand na te komen, ook zoo ver gaan, dat de procureur-generaal tegen zijne eigene overtuiging aan de veroordeeling der onschuld of de schending der wet zouden moeten vorderen? — Dan beklagen wij de ongelukkigen, die met dergelijke betrekking bekleed zijn; wij zouden voor het tien- en honderddubbele hunner bezoldiging er niet mede willen belast zijn.

---

## *De uitspraak van den Hoogen Raad.*

Aan onze taak, om de conclusie van den procureur-generaal eenigzins ter toetse te brengen en nader toe te lichten, meenen wij te hebben voldaan; ongetwijfeld zal de Hooge Raad die conclusie met hare adstructie vergelijken tegen de pleitrede van den advocaat des requirants, en overwegen in hoe verre de gronden van cassatie, door den heer DONKER CURTIUS aangevoerd, geacht kunnen worden verzwakt te zijn door de beweringen van den heer DE BORDES.

Alleenlijk willen wij nu noch kortelijk vermelden wat er tot bevestiging van het Geldersche arrest en tot condemnatie van de uitgever der *Arnhemsche Courant* noodig zijn zou.

I. Aannemen, dat, ingeval het openen van brieven op last van het gouvernement had plaats gehad, (hetgeen volgens art. 187 *Code Pénal* somtijds schijnt te gebeuren, en volgens de Fransche instructiën, ook bij ons ingevoerd, en niet afgeschaft, gebeuren mag) zoodanig brieven-openen, op het van het gouvernement, ook moet worden genoemd een feit, hetwelk [illegible] men het te last legt, blootstellen zou aan correctionele [illegible] en verachting. [illegible] van het provinciaal geregtshof [illegible] heeft de uitgever eenen brief ontvangen, waarin men hem verzekert, dat er ambtenaren van de posterij last hebben, om sommige verdachte brieven te openen of uit te leveren (de juiste uitdrukkingen, in den bedoelden brief vervat, kennen wij niet), waarin hem tevens een paar ambtenaren worden genoemd die men slechts zou behoeven te citeren, om de waarheid dienaangaande te vernemen.

Wat nu dienaangaande *waarheid* is, weten wij niet; maar het kwam ons steeds onbetwistbaar voor, dat de beklaagde, wien de wet de bevoegdheid ontzegt om *de feiten*, welke hij aan eenigen persoon te last legt, door getuigen te bewijzen, althans het regt moest hebben om door getuigen of anderzins te bewijzen, dat het *feit* hetwelk degenen die men het te laste legt, aan vervolging, haat, of verachting *schijnt* bloot te stellen, het *inderdaad* niet doet. Want blijkt het dat er *soms* op last der regering brieven worden geopend, — blijkt het dat zoodanige opening den gelastigde niet blootstelt aan correctionele vervolging, noch aan den haat en de verachting der burgers, dan zou men van geen *laster* (in den zin van art. 367, *Code Pénal*) kunnen spreken, al had iemand aan een bepaald persoon ten laste gelegd dat hij *soms* op het postkantoor brieven opende: — niet meer dan men van laster zou kunnen spreken, indien iemand aan een bepaald persoon (den scherpregter) te laste legde dat hij *soms* menschen geeselde. Geliefde de te-last-legger daarbij te voegen, dat hij zulks schandelijk en hatelijk vindt, wij zien niet in hoe die bijvoeging zijne aanmerking strafbaar zou kunnen maken; hij heeft immers het regt om over de handelingen der openbare autoriteiten zijne gedachten te uiten? — Artikel 4 der wet van 16 mei 1829 zegt het uitdrukkelijk: » De bepalingen van art 2 en 3 dezer wet zullen het regt, om over de handelingen der openbare magten zijne gedachten te kunnen uiten en die te beoordeelen, geenszins kunnen krenken."

Eene brieven-opening op een postkantoor, op last van het gouvernement geschied, kan dus niets anders wezen dan eene handeling eener openbare magt; dezelve schandelijk en hatelijk te noemen niets anders dan eene beoordeeling, welke de wet veroorlooft.

II. Aannemen, dat art. 187 van het strafwetboek afgeschaft is.

Want, zoo lang dat artikel bestaat, zoo lang er blijkens hetzelve, op de postkantoren brieven kunnen worden geopend door anderen dan door de beambten en bedienden dier postkantoren, dan kunnen met geen grond hoegenaamd » PIETER KLUIT, JR., directeur van het postkantoor, JAN FICHET, WILLEM JOSEPH FRANCKEN, BAREND DULLEMAN HILDEBRANDT, commiesen der posterijen, JAN FICHET, assistent, ABRAHAM LAVERMAN, GEORGE JANSSEN, PIETER LA RIE, LEONARDUS VERHAAF, ABRAHAM IZAAK WITMANS, HENDRIK FREDERIK SCHLETTE en HUBERTUS DE GOEY, brievenbestellers, volgens hunne verklaring te zamen de eenige ambtenaren, die reeds sedert het begin des loopenden jaars 1839 aan het postkantoor te Leiden geëmployeerd waren (1)" zich gelasterd noemen door het artikel der *Arnhemsche Courant*, waarin gezegd werd: » Het schijnt te blijken dat de brieven OP het postkantoor te Leiden *soms* worden geopend; want luidens art. 187 kan de opening geschied zijn, door eenen anderen PIETER of JAN of BAREND, kortom, DOOR EENEN BEAMBTE OF AGENT DER REGERING, *par un fonctionnaire ou un agent du gouvernement*; die men hier niet met beambten der posterij verwisselen kan, omdat art. 187 na de aangehaalde woorden er bij voegt: *ou de l'administration des postes.*

III. Aannemen, dat de uitdrukking *het schijnt te blijken* eene *imputatie* behelst.

IV. Aannemen, dat de vermelding eener schijnbare daadzaak, zonder dezelve aan iemand bepaaldelijk of aan meerderen gezamenlijk ten laste te leggen (zonder iemand te noemen of aan te duiden, gelijk staat met eene imputatie aan eenen bepaalden persoon of aan bepaalde personen (*individus*) gedaan.

Al deze punten zijn nader toegelicht geworden in onze nommers van 26 en 30 mei, 1, 2 en 6 junij; nos. 82, 84, 85, 86 en 88.

Alvorens echter te eindigen, meenen wij nog eenige woorden te moeten zeggen omtrent het standpunt waarop zich hier de Hooge Raad bevindt.

Het is namelijk, in geval van condemnatie, meer als wetgever dan als regter dat de Hooge Raad hier beslissen zal; het geldt hier meer het algemeen dan particulieren; en er zijn hier zeer belangrijke staatkundige overwegingen in aanmerking te nemen.

1°. Is het eene uitgemaakte zaak, dat art. 367, met betrekking tot het onderhavige geval, hoogst dubbelzinnig is. De eerste regtsgeleerden in ons land zijn het oneens over deszelfs beteekenis en toepasbaarheid op het artikel der courant. De beklaagde kende het artikel der strafwet zeer goed, maar hield zich overtuigd dat hij het niet overtrad. Er is hier geene kwestie over een feit, en dat wat het gedoogd is, er is slechts kwestie [illegible] — hoogst [illegible] bewijsten — is het strafwet-artikel op den beklaagde niet toepasselijk op het feit, door den beklaagde gepleegd, bestond dus eigenlijk geene *strafwet*, dat is geene *norma agendi generalis et poenalis*, want het eerste vereischte van eene strafwet is dat iedereen geacht kan worden ze te kennen; en om eene wet te kennen, moet dezelve niet zoo dubbelzinnig zijn dat de eerste regtsgeleerden des lands haar verschillend begrijpen; eene strafwet vooral moet duidelijk zijn; want het eerste vereischte, om iemand met regt te straffen, is de onderstelling dat hij de strafwet heeft willen overtreden, of althans door zijne schuld overtreden heeft; zoodra het blijkt dat de strafwet onduidelijk is, behoort de beklaagde te worden vrijgesproken, volgens den regel *in dubio pro reo.* In burgerlijke processen is het een ander geval; daar vraagt iedere partij de toepassing eener wetsbepaling, bij wier onduidelijkheid zij niet behoeft te lijden; maar in strafzaken staat de beklaagde tegenover de overheid die zich duidelijk uitdrukken moet. Blijkt het dan, dat de wetgever zich niet duidelijk uitgedrukt heeft, dan moet daarin niet worden voorzien door de regterlijke magt, maar dan moet men zich daartoe bij de wetgevende vervoegen. Treedt integendeel de regterlijke magt tusschen beide, en zegt zij [illegible] is waar, niet de letter maar de geest der strafwet veroordeelt, dan is het niet meer de wet (welke iedereen kan kennen) die veroordeelt; maar dan is het de meening van den regter (welke men niet kennen kan) die het doet. Dan handelt zoodanige regterlijke overheid meer als wetgever dan als regter; want zij stelt eenen [illegible] gedragsregel daar, die te voren niet bestond; en, wat nog erger is, zij past dien toe op een feit, bedreven alvorens die regel [illegible] was.

2°. Zeiden wij [illegible] meer het algemeen [illegible] particulieren. Eene condemnatie namelijk zal den [illegible] niets. Zoodanige condemnatie toch zou niet constateren [illegible] *dat het [illegible] te blijken*, maar slechts beslissen dat een [illegible] het

---

(1) Zie het arrest van het provinciaal [illegible]

door geen vonnis of autentieke acte gestaafd wordt, in de termen valt van hetgeen art. 367 *Code Pénal* laster noemt.

3°. Meenden wij te moeten aanmerken dat hier zeer belangrijke staatkundige beschouwingen in overweging te nemen waren. Eene condemnatie namelijk zou niet alleen noodlottig wezen voor de vrijheid van drukpers, gelijk de heer DONKER CURTIUS zoo krachtig heeft aangetoond, maar ook allernadeeligst werken op het vrijheidsgevoel der ingezetenen, en derzelver vertrouwen op de wet. Indien het voor hen niet genoeg meer is hunne daden te toetsen aan de bepalingen der wet, maar zij daarenboven eene extensieve explicatie derzelve te vreezen hebben, vervalt natuurlijk dat gevoel van zelfstandige onafhankelijkheid, die liefde en die eerbied voor de wet, welke van zoo veel politieke waarde zijn, welke in Engeland steeds zulke heilrijke vruchten droegen en zoo veel waarborgen leveren voor de duurzaamheid van het wettig bestaande. Burgerlijke vrijheid, publieke geest, volks-energie kunnen niet bestaan zonder de erkende bevoegdheid der individuen, om hunne gevoelen tot op een zeker punt te doen gelden, en dat [illegible] de individuele meeningen van anderen, wie ook. De burger moet zich kunnen zeggen: ik mag doen wat de wet mij niet verbiedt. En die wet moet duidelijk wezen; geen strik waarin hij hangen blijft. Want gelijk BACO te regt aanmerkt: *Non pejores laquei, quam laquei legum.* Het geldt hier een beginsel van groot belang, een beginsel van wel begrepen regt en echte staatkunde; vrijspraak, waar de wet niet duidelijk veroordeelt.

Door dit beginsel te handhaven, in de eerste staatkundige zaak die voor denzelven gebragt wordt, kan de Hooge Raad het vertrouwen der natie winnen; door het arrest van het hof van Gelderland te bekrachtigen, ontneemt de Hooge Raad den ingezetenen het onbepaald vertrouwen in de wet, en stelt hij zich in weerspraak met den publieken geest.

## EGYPTE.

Luidens particuliere brieven uit Alexandrië, van 20 julij, welke, volgens de *Breslauer Zeitung*, den 5den augustus te Triëst ontvangen waren, zou de Russische consul-generaal zich niet aangesloten hebben aan de consuls van Engeland, Frankrijk en Oostenrijk opzigtens hetgeen zij, ten aanzien der vriendschappelijke ontvangst van den kapudan-pacha door den onderkoning, gedaan hadden. Hij zou daarbij eene geheel lijdelijke rol hebben gespeeld. De onderkoning maakte in zijn antwoord volstrekt geen gebruik van zijne aan *Akif*-effendi medegedeelde [illegible] Konstantinopel [illegible]-pacha te Alexandrië betrokken. Overigens loopen er allerlei geruchten nopens de vorderingen van *Mehemed-Ali*. Zoo zegt men begeert hij erkend te worden als sultan van Egypte met de erfelijkheid, en het bewind over Syrië als onder-koningrijk, waartegen hij eene of- en defensive alliancie met de Porte sluiten wil. (*Pr. St. Z.*)

— Gelijk te denken was, is het berigt, alsof de kapudan-pacha slecht door *Mehemed-Ali* zou zijn ontvangen, volstrekt niet bevestigd geworden. Omtrent het tegendeel luiden thans alle tijdingen eenstemmig. Volgens de *Allgemeine Zeitung* zijn den 16den julij al de officieren der vloot door den kapudan-pacha aan *Mehemed-Ali* voorgesteld. Toen bij het binnentreden de officieren hunne sabels afleggen wilden, beval *Mehemed-Ali* hun, die te behouden. Zij gingen daarop de een na den anderen voor den onderkoning voorbij en kusten zijne voeten, vervolgens schaarden zij zich in rijen. Toen sprak de onderkoning hen volgenderwijze aan: »Mijne kinderen, de kracht eener natie bestaat in hare eensgezindheid. Voortaan zullen wij allen eensgezind onder elkander wezen. Konstantinopel en Alexandrië zijn geene tegenpartijen meer. Wij zijn allen Muzelmannen. Onze souverein is dezelfde: het is een jonge sultan; God geve hem een lang leven! Hij is een edelgesteente. Wij moeten allen pogen hem trouw en eerlijk te dienen en het beste middel daartoe is, dat wij allen broeders zijn. Neemt eene strenge discipline in acht, oefent u in uwe dienst, en God zal met *Abdul-Medschid* en zijn volk wezen." Daarop vroeg *Mustapha*-pacha, of hij [illegible] zij allen de Egyptische kleeding aannamen. *Mehemed-Ali* antwoordde [illegible] doe het; er zij geen dwang." De kapudan-pacha, door [illegible] wij ze: »Ik heb de vloot [illegible] den vijand maar aan den vriend in handen gesteld. Alexandrië en Konstantinopel zijn beide steden van het rijk. Als men in Europa een ministerie [illegible] wil, hetwelk den staat in gevaar brengt, verzet men er zich tegen; ik heb hetzelfde gedaan."

— Den 26sten julij heeft *Mehemed-Ali* zich met den kapudan-pacha aan boord van het Turksche admiraalschip begeven, en is door 11 kanonschoten ontvangen. De grootste eendragt heerschte tusschen de manschappen van beide vloten. (*A. Z.*)

## TURKIJE.

Berigten uit Konstantinopel van 31 julij melden: »Sedert de terugkomst van *Akif*-effendi, welke na den dood van sultan *Mahmoud* met voorstellen naar *Mehemed-Ali* gezonden was, hadden er hier dagelijks raadsvergaderingen plaats. In eene derzelve, welke bij den minister van buitenlandsche zaken, *Nuri*-effendi, werd gehouden, waren ook de gezanten van Frankrijk en Groot-Brittanje, de Oostenrijksche internuncius en de gezanten van Rusland en Pruissen tegenwoordig; en het besluit, hetwelk ten gevolge van *Mehemed-Ali's* antwoord op de mededeelingen der Porte eenparig genomen werd, is heden van wege de Porte aan *Mehemed-Ali* en van wege de gezanten der groote mogendheden van Europa aan hare te Alexandrië residerende consuls-generaal verzonden." (*P. A. Z.*)

*Konstantinopel*, 1 aug. Het aanbod van bescherming der groote mogendheden is door eene nota der Porte beantwoord, waarin zij haren dank betuigt, en de plegtige verzekering herhaalt van geenen stap buiten weten der mogendheden te zullen doen. (*A. Z.*)

— Het gerucht dat *Ibrahim*-pacha in vollen aantogt op Konstantinopel was, schijnt door de Porte uitgestrooid, ten einde alzoo van de vertegenwoordigers der groote mogendheden te vernemen, welke instructiën zij voor dit geval hadden. De list mislukte echter, want de Porte vernam niets. De gezanten der twee zeemogendheden verzekerden, dat de Porte zich genoegzaam beveiligd achten kon, vermits hunne admiralen last hadden om den marsch van *Ibrahim*-pacha te stuiten. Nader bleek het, dat die maatschappij [illegible] vloot verzameld was. (*A. Z.*)

## DUITSCHLAND.

*Stuttgart*, 11 aug. Het is nu reeds vijf weken dat het onderzoek tegen studenten te Tubingen wegens vermoedelijk ongeoorloofde genootschappen aan den gang is, en nog heeft men geene overtuigende bewijzen gevonden. Aanduidingen en sporen zijn, wel is waar, in tamelijke hoeveelheid voorhanden, maar zij zijn niet toereikend om de verdachten te veroordeelen, en vrijwillige bekentenis is van hen niet te krijgen. Als men de geruchten gelooven mag, waren er vier genootschappen formeel georganiseerd, namelijk dat der Zwaben, der Franken, der Rijnlanders en der Westfalen. Hun doel zou echter niets anders geweest zijn dan vriendschappelijke bijeenkomsten en naauwere aansluiting als landgenooten; van politiek was, gelijk er bepaald wordt verzekerd, volstrekt geene rede. Het getal der deelnemers moet niet groot geweest zijn. (*Karlsr. Zeit.*)

*Kassel*, 15 aug. Bij *Th. Fischer* is hier thans het tweede deel van het *Statistische Handbuch der Deutschen Gymnasien* uitgekomen. De inhoud is niet alleen rijker maar ook doelmatiger ingerigt dan die van het eerste deel, welke ten hoogste het belang der gymnasiën wekte. Het onderhavige behandelt het onderwijs in ruimeren zin. Behalve een algemeen verslag van de inrigting der geleerde scholen in Duitschland, bekomt men een kort overzigt van de voornaamste bijzonderheden derzelve: men vindt hier geschiedkundige opgaven, berigten omtrent het personeel, het plan van onderwijs, gelegenheids-schriften, enz. Bijzondere opmerkzaamheid verdienen de opgaven [illegible] welke dikwijls zeer gedetailleerd medegedeeld zijn. De 293 Duitsche gymnasiën met ongeveer 3300 leermeesters en 55,000 scholieren kosten, volgens het handboek, jaarlijks ruim 1,800,000 rijksdaalders, met inbegrip der progymnasiën ongeveer twee millioen, waarin Pruissen voor de helft deelt. De Noord-Duitsche gymnasiën zijn over het algemeen duurder dan de Zuid-Duitsche. De hoogste ontvangst van een gymnasium bedraagt 45,460 rijksdaalders. In Pruissen bedragen de uitgaven voor de geleerde scholen (met inbegrip der progymnasiën) het 51ste gedeelte der staatsontvangsten, in Beijeren het 77ste, in Wurtemberg het 49ste, in Hannover het 42ste, in Keurhessen het 74ste, in Darmstadt het 112de. Aan onderrigt in het algemeen besteedt de staat in Beijeren het 23ste, in Baden het 45ste, in Keurhessen het 23ste, in Darmstadt het 60ste gedeelte zijner inkomsten. Uiterlijke eerbelooningen, als titels en orden, der gymnasiën-leermeesters vinden meer plaats in het Zuid-Westen en Noord-Oosten van Duitschland, dan in de overige landen.

In het getal der scholieren aan de gymnasiën is eene vermindering blijkbaar. — Ook omtrent de statistiek der lagere scholen vindt men in het boek menigerlei opgaven. Het volledigste is het overzigt der inrigtingen van onderwijs in Pruissen en de beide Hessen. De 20 Duitsche universiteiten, met uitzondering der Oostenrijksche, tellen gemiddeld 11,250 studenten.

— Met zekerheid verneemt men thans, dat eene der belangrijkste Duitsche ijzerbanen, van Halle over Kassel naar Rijn-Pruissen, zal worden aangelegd. (*Fr. M.*)

## ENGELAND.

*Londen*, 17 aug. [illegible] nog altijd onrustig [illegible] een oproer uitgebroken, dat [illegible] gedempt is, maar waarbij onderscheiden personen gekwetst zijn geraakt en twee het leven hebben verloren. In verschillende fabrijkplaatsen hebben de werklieden den arbeid gestaakt, en te Chester is een groote voorraad van wapenen en ammunitie in beslag genomen, die vermoedelijk bestemd waren om door de Chartisten bij het ten uitvoer brengen hunner oproerige plannen gebezigd te worden. Verscheiden menschen zijn in hegtenis genomen.

De bekende predikant *Stephens* is te Chester door de jury schuldig verklaard aan het opruijen der bevolking tegen de bestaande wetten, en tot eene opsluiting van achttien maanden en eene geldboete veroordeeld.

— De blokkade der havens van Buenos-Ayres werd, volgens de laatste berigten, nog met de grootste gestrengheid doorgezet.

— Men heeft berigt dat de reusachtige stoomboot, *the British Queen*, behouden, na een togt van 15½ dagen, te New-York is aangekomen.

— De lord mayor heeft den heer *Brunel*, den beroemden ingenieur

aan wien men den wondervollen tunnel te danken heeft, bereids geluk gewenscht met de aanstaande voltooijing van dat gewrocht.

## FRANKRIJK.

*Parijs*, *17 aug.* De berigten uit het Oosten zijn bij voortduring van eenen zeer vredelievenden aard. De geruchten omtrent het binnenzeilen van de Fransche en Engelsche escaders in de Dardanellen, en het verbranden der Russische vloot, blijken van allen grond te zijn ontbloot. Ook zegt de *Moniteur Parisien*, dat de Fransche regering brieven uit Odessa van den 29sten der vorige maand heeft ontvangen, waarin geenerlei melding wordt gemaakt van eene ophanden zijnde tusschenkomst van de zijde van Rusland in de Oostersche zaken, of van de buitengewone oorlogs-toerustingen, welke in het zuiden van het Russische rijk en in de Krim zouden worden gemaakt.

— In het algemeen heeft de stand van zaken in het Oosten alsnu een meer bevredigend voorkomen erlangd: zoo van den kant van Egypte als van Turkije wordt een geest van toenadering aan den dag gelegd, die de oplossing van het vraagstuk noodwendig moet bevorderen.

*Parijs*, *18 aug.* Bij het gouvernement is over Marseille de volgende telegraphische depeche van de Franschen consul ontvangen:

*Malta*, *10 aug.* Het Engelsche eskader is den 5den augustus in de baai van Beischa aangekomen en ligt eenige mijlen afstands van den admiraal *Lalande* ten anker. Deze tijding is hier aangebragt met het door den admiraal Stopford afgevaardigde stoomvaartuig *Hydra*. Dit vaartuig had geen berigten uit Konstantinopel aan boord; het heeft den 6den, ten 3 ure na den middag, ter hoogte van kaap Matapan, een Fransch schip ontmoet, hetwelk naar het Oosten zeilde.

— Alle berigten, omtrent den stand van zaken in het Oosten, komen daarin overeen, dat de vijf groote mogendheden zich de leiding der vredesonderhandelingen hebben aangetrokken, ten einde alzoo met des te beter gevolg nieuwe botsingen tusschen de beide elkander vijandige partijen te voorkomen, en tevens te verhoeden, dat Turkije zich geheel in de armen van *Mehemed-Ali* werpe.

## BELGIË.

*Brussel*, *18 aug.* Bij de audiëntie, welke koning *Leopold* dezer dagen aan eene deputatie der *société linière* verleende en bij welke gelegenheid aan den koning de gevolgen der prohibitive maatregelen in Frankrijk op de vlas- en linnen-productie en fabricatie met de zwartste kleuren afgeschilderd werden, en Z. M. verzocht werd zijnen persoonlijken invloed aan het Fransche hof tot afwering van zoodanig onheil voor België, inzonderheid voor Vlaanderen, aan te wenden, beloofde de koning het mogelijke daartoe te verrigten, doch gaf daarbij onverbloemd zijne vrees te kennen, dat er weinig hoop bestond, daar de onderhavige maatregelen veel aanhang in het ministerie en in de kamers van Frankrijk vonden.

— Verzoekschriften tot afzetting van het tegenwoordige ministerie nemen dagelijks toe; dezelve circuleren niet alleen in de kleinere steden en in de provinciën, maar ook in de hoofdstad, en worden door velen, inzonderheid uit de geminderde en lage burgerklasse, onderteekend.

*Brussel*, *19 aug.* De staat van zaken te Verviers boezemt veel ongerustheid in, en men verwacht eene geduchte uitbarsting van onlusten, waarvan welligt ieder oogenblik de tijding kan aankomen. Het gemeentebestuur aldaar heeft eene petitie aan koning *Leopold* ingeleverd, waarbij het tafereel der in die stad onder de werkende en geringste volksklassen heerschende ellende met de somberste kleuren is voorgesteld, smeekende om de intrekking der wet op den in- en uitvoer van granen, aan welke de duurte, en bij gevolg de grond der onlusten toegeschreven wordt.

— De bekende Fransche staatsman, de heer *Thiers*, bevindt zich sedert den 15den dezer te Ostende, waar hij tot herstel zijner gezondheid, die veel geleden schijnt te hebben, de zeebaden gebruikt.

## NEDERLANDEN.

*'s Gravenhage*, *18 aug.* Naar men verzekert, zijn door het departement van oorlog de noodige bevelen uitgevaardigd tot de finale ontbinding der mobiele schutterij, welke den 1sten september aanstaande geheel moet zijn afgeloopen.

— Bij 's konings besluit van den 17den dezer, is de minister van financiën gemagtigd om alsnu, zonder openlijke deelneming of inschrijving, gevolg te geven aan de uitgifte van het kapitaal van vijf millioenen guldens in losrenten, ten laste van de overzeesche bezittingen, daargesteld bij de wet van 22 december 1838, (*Staatsblad* n°. 50), welke uitgifte, tot dusverre, ten gevolge van het tweede lid van art. 1 van den 6den februarij dezes jaars, was aangehouden.

— Naar men verneemt zijn benoemd: tot bewaarder der hypotheken en van het kadaster te Eindhoven *J. E. Redele*, thans ontvanger der registratie te Brielle, in plaats van *S. P. M. Meijer*, benoemd als ontvanger der registratie te Kampen; tot ontvanger der registratie te Brielle mr. *W. F.* baron *van Reede van Oudshoorn*, thans te Amerongen, en te Amerongen *W. R. A. Slicher*, benoemd ontvanger te Kampen.

— Bij besluit van 's rijks schatkist is aan den luitenant-kolonel *T. C. C. Veerer*, kommandant van de 2de afdeeling mobiele Geldersche schutterij, de rang verleend van kolonel.

*'s Gravenhage*, *19 aug.* Men verzekert dat zich de miliciens van 1837, den 25sten dezer, naar hunne verschillende depôts zullen begeven, om aldaar af te rekenen en hunne wapenen in te leveren. Ook de ligting van 1838 zal, naar men verzekert, tegen den 15den september, in het genot van onbepaald verlof worden gesteld, waarmede voorloopig, immers voor het loopende jaar, het verleenen van verloven zou ophouden. De troepen zijn alsdan weder tot den voet van vrede teruggebragt, zoo als zij het waren voor augustus 1830.

— Dezer dagen is door Z. M. bepaald, dat het daarstellen der vereischte ontwerpen, om de nieuwe Nederlandsche wetgeving voor Nederlandsch-Indië toepasselijk te maken, en het doen van alle zoodanige verdere voorstellen, als in verband daarmede dienstig zullen worden geoordeeld, aan eene bijzondere commissie zal worden opgedragen; en dat die commissie zich, in de eerste plaats, zal bezig houden met het ontwerpen eener regterlijke organisatie voor Nederlandsch-Indië. Tot leden dier commissie zijn benoemd geworden: de heer Mr. *C. J. Scholten* van Oud-Haarlem, president van het hooggeregtshof van Nederlandsch-Indië, thans met verlof hier te lande; Mr. *J. Schneither*, vroeger secretaris der hooge Indische regering, later lid in het hooggeregtshof van Nederlandsch-Indië, en thans raadsheer in het provinciaal hof van Gelderland; Mr. *J. F. H. van Nes*, laatstelijk resident van Passaroean, vroeger lid in het hooggeregtshof van Nederlandsch-Indië, thans met verlof hier te lande.

— Men verneemt, dat de heer raad van Indië, *van Sevenhoven*, dezer dagen met verlof in het vaderland is aangekomen.

— Volgens de laatste Indische brieven, zag men te Batavia de aanstaande komst te gemoet van den heer raad van Indië, Mr. *P. Merkus*. Intusschen heeft zich een gerucht verspreid, dat het schip de *Sarra Lydia*, aan boord van hetwelk de heer *Merkus* zich bevond, op de hoogte van de kaap de Goede Hoop zou zijn verongelukt. Voor zoo ver men echter heeft kunnen nagaan, schijnt de bron, waaruit dat gerucht is ontstaan, niet van dien aard te zijn, dat er een dadelijk geloof aan behoeft gehecht te worden.

— Men verneemt, dat de werkzaamheden aan het kanaal nabij Schoveningen met den aanstaanden winter zullen worden hervat.

— Men herinnert zich ongetwijfeld nog den ontzettenden moord, welke eenige jaren geleden, door vier Belgische soldaten in het dorp Overpelt, aan de Limburgsche grenzen gelegen, is gepleegd geworden. De eerste aanlegger van dien moord, *Sneider* genaamd, had er vroeger bij eenen horologiemaker in kwartier gelegen, en was daardoor met het huis en de familie van den man van nabij bekend. In den avond klopte hij daar aan, en werd niet alleen met goedhartigheid ontvangen, maar met spijs en drank als overladen, en, terwijl het gezin vrolijk met hem bijeen zat, zong zij, op verzoek van het monster, eene der dochters, die eene fraaije stem had, onderscheidene liedjes en aria's voor hem, waaraan hij haar uit vroegeren omgang in het huis herinnerde. Eindelijk, gebruik makende van de meegulheid aangebodene huisvesting, verzocht hij, dat de hond mogt worden vastgelegd, voorgevende bevreesd te zijn, dat dezelve hem, den volgenden ochtend, bij zijn voorgenomen vroegtijdig vertrek, beletten mogt heen te gaan [illegible] was, ging hij schijnbaar ter rust. [illegible] stond, weder en opende de deur, en liet zijne drie [illegible] de huisgenooten allen geweldig gekneveld en gebonden [illegible] luide om hulp geroepen hadden, zwoer men den dood. Zij, die zoo goedwillig het verblijf van den booswicht door haar gezang had veraangenaamd, poogde langs alle wegen te ontvlugten; doch werd overal met onbeschrijfelijke barbaarschheid vervolgd; zoodat zij, nadat ook hare hand was afgehouwen, eindelijk aan zeventien doodelijke wonden stierf. De andere dochter werd mede als dood gevonden, doch hare wonden waren gelukkig van dien aard, dat zij weder bekwam, en in het leven behouden bleef. De vader van dit ongelukkige gezin is nu onlangs gestorven, en de schrik van dezen gruwel is ook op zijnen dood niet zonder invloed geweest.

Na den moord te hebben gepleegd, maakten zij zich van 40 horlogies meester, en vloden over de grenzen; doch het gerucht van den gruwel volgde hen op de hielen, en zij werden al spoedig gevat.

Wij vernemen thans, dat deze booswichten, achtervolgens, daar zij in verschillende gevangenissen zaten, aan het geregt in België zijn overgeleverd, en dat men verwacht hun vonnis spoedig te zullen vernemen. De marechaussés hebben moeite gehad hen veilig over te brengen, vooral den belhamel dier monsters; want de ingezetenen van Overpelt, alwaar het ongelukkig huisgezin zeer in achting stond, wilden [illegible].

---

## Mengel[illegible].

(*Zoo de redactie der Arnhemsche Courant meent, dat het onderstaande eene plaats in [illegible] blad verdient, zal het den schrijver aangenaam zijn dit artikel geplaatst te zien.*)

### Jan en Piet.

JAN. Weet gij ook, PIET, wanneer ik eindelijk antwoord zal krijgen op het stuk, dat ik, een paar maanden geleden, aan den minister gezonden heb?

PIET. Neen, daar weet ik niets van; het stuk is ons bureau nog niet gepasseerd.

JAN. Sedert ik in den Haag woon en het bureau-leven eenigzins ken, verwondert het mij niet meer dat alles, wat van een ministerie of departement moet komen, zich laat wachten. De heeren geëmployeerden haasten zich niet. De vlijtigsten der klerken komen te tien uur en de anderen ten elf uur op hun bureau; dan heeft men elkander het een of ander nieuws te vertellen en bij het nazien der ingekomen stukken ontstaan er discussiën waarmede een half uur voorbij gaat: ondertusschen vermaakt men de pennen. Te half twaalf uur zijn al de heeren druk aan het werk; maar daar komt een heer van een ander bureau, die naar eenige stukken vraagt. Terwijl er een naar het gevraagde ziet, begint de nieuw gekomene aan de andere heeren een snuifje te presenteren. Daar het moeijelijk is te gelijk te snuiven en te schrijven, wordt de pen nedergelegd. Het zoude onbeleefd zijn om met iemand, die een snuifje presenteert, niet te spreken; er wordt dus een praatje gemaakt over het mooije weer, de Rijswijksche kermis of de Turksche zaken. Nu kijkt een der heeren op zijn horologe en zegt dat het 5 minuten voor twaalf uur is (NB. die horologes gaan bij twaalf uur altijd een kwartier voor). Te twaalf uur gaan de heeren koffij drinken of krijgen koffij op het bureau. Te een uur vindt men weder eenige der heeren aan het werk, maar allen komen na het koffij-drinken niet terug; want de een moet te huis blijven om de felicitatiën te ontvangen op de verjaring van een zijner 8 kinderen; de andere moet met neven, die bij hem logéren, het museum gaan zien; een derde heeft aan zijne vrouw beloofd om den inboedel te gaan zien van eene overleden weduwe: — voor de meeste heeren is dit van meer gewigt dan het werk dat zij te doen hebben. Te drie uur gaan de heeren naar huis en komen dien dag niet terug. Alles bij elkander genomen kan men rekenen dat er op de bureaux gemiddeld $2\frac{1}{2}$ uur in de 24 uren gewerkt wordt, waarvan nog afgetrokken moet worden het vermaken der pennen. Gij zult moeten bekennen, PIET, dat gijlieden buralisten u niet dood werkt.

PIET. Wij zouden gek moeten zijn als wij ons doodwerkten of vermoeiden. Het werk dat wij doen staat in evenredigheid met het geringe salaris dat wij trekken. Want na drie jaren voor niets gewerkt te hebben, krijgt men hoogstens *ƒ* 500 traktement, waarvan nog zoo wat 30 pCt. afgaat voor weduwen-fondsen, enz. Als men het eerst op een bureau komt, neemt men voor vlijtig te zijn, en zich daardoor gunstig bekend te maken. Maar weldra merkt men, dat het voor een' gewonen klerk onmogelijk is zich te distingeren: het werk waarmede hij belast wordt is zoo gering, dat de luie even wel als de vlijtige het kan bijhouden. Over het algemeen [illegible] geëmployeerden, en [illegible] heeren meer in de [illegible] door hunnen ijver eenen naam te maken.

JAN. Als ik dan ooit iets over een bureau te zeggen krijg, zal ik wel zorgen dat geen der heeren van het bureau minder werkt dan ik.

PIET. Och! ik geloof dat ons gouvernement het eenigste niet is waar niet hard gewerkt wordt.

JAN. In Parijs heeft de portier van elk ministerie of departement eene lijst, waarop al de heeren bij het inkomen hunnen naam moeten teekenen. Deze lijst wordt te negen uur gesloten en aan den chef gegeven, die dan zien kan wie er op zijn tijd niet geweest is.

PIET. Maar als gij de geëmployeerden zoo veel wil laten werken, zouden $\frac{3}{4}$ zonder werk zijn.

JAN. Dan zoude ik er $\frac{3}{4}$ afdanken of liever laten uitsterven en op pensioen zetten; maar dan zouden diegene, die blijven, beter betaald moeten worden dan tegenwoordig. Voor het gouvernement zoude het eene groote bezuiniging zijn.

PIET. Het is nu al moeijelijk om een bestaan te krijgen, wat zoude het dan zijn als zoo veel plaatsen afgeschaft wierden?

JAN. Het gouvernement mag geen traktementen geven uit medelijden. Degeen die het geld, dat hij op moet brengen, met zijn eigen handen verdient, zoude regt hebben te klagen, zoo hij zag dat dit geld diende om aan menschen uitgedeeld te worden, wier grootste arbeid het solliciteren is.

PIET. Maar, wat zouden dan al die menschen doen, die nu geëmployeerd zijn?

JAN. Daar behoeft het gouvernement zich niet over te bekommeren. [illegible] zien, dat de bureaux aan zoo veel menschen geen bestaan meer kunnen [illegible] men een ander vak kiezen. Door de geëmployeerden beter te [illegible] knapper menschen krijgen, want er zullen, in vergelijking [illegible] solicitanten komen. En om het misbruik van voorspraak en [illegible] te doen verdwijnen, zoude men de candidaten een vergelijkend [illegible] doen afleggen. Op deze wijze zouden de bureaux bezet worden [illegible] menschen, aan welke men niet alleen het werk maar ook eenigzins [illegible] van een gedeelte der administratie zoude kunnen toevertrouwen [illegible] zouden beter en vlugger geadministreerd worden; want [illegible] met eene zekere verantwoordelijkheid belast zoude zijn, zoude er [illegible] eerzucht gewerkt worden dan thans, nu het voor de gewone geëmployeerden wezenlijk niet mogelijk is, zich door vlijt of kunde te onderscheiden.

PIET. Het zoude jammer zijn als de invoering van uw systema wachten moest tot dat gij minister zijt. Waarom schrijft gij er niet eens over aan de ministers?

JAN. Dat zoude niets helpen, want hunne excellentiën zouden zeggen dat het te moeijelijk is een' maatregel te nemen, die zooveel bijzondere belangen zoude kwetsen.

PIET. Dan ware een artikel in de courant misschien beter.

JAN. Dat dacht ik ook; maar in welke courant? De meeste bladen willen niets over het gouvernement plaatsen dat geene lofuitingen behelst; en zoo zij nu en dan nog eene aanmerking te maken hebben, doen zij dit op dezelfde flaauwe wijze als eene zwakke moeder die een bedorven kind vermaant. De *Arnhemsche Courant* is de eenigste die zijne gevoelens durft zeggen. Maar ik geloof, dat de ministers het artikel zullen verwerpen omdat het in de *Arnhemsche Courant* staat.

PIET. Dit is geene reden om het artikel niet te plaatsen. Er bestaat gelukkig iemand, die meer magt bezit dan de ministers, die een der werkzaamste menschen van ons land is, en — die de *Arnhemsche Courant* leest (1).

JAN. Dit doet mij besluiten deze courant in te roepen.

*'s Gravenhage*, 9 augustus 1839.

X.

(1) Wij houden onze ministers ook voor zeer werkzame menschen; van de meesten derzelve weten wij met zekerheid dat zij de *Arnhemsche Courant* lezen, en juist omdat zij niet meer magt hebben, zou het onbillijk kunnen zijn hen in voege als hier geschiedt, aan te tasten. De werkzaamheid namelijk van den bedoelden „iemand" gaat tot, ja verdiept zich dikwijls in de minste zaken en weet zeer wel dat er een ontzaggelijk getal ambtenaren bestaat.

## *Advertentiën.*

Heden overleed, na een langdurig en smartelijk lijden, tot bittere droefheid van mij en onzen eenigen zoon, mijn geliefde man, *R. VAN GIJTENBEEK*, in den ouderdom van ruim 68 jaren.

TIEL, den 15den Augustus 1839.

*C. B. TILANUS*, Wed. *R. VAN GIJTENBEEK.*

*Deze diene tot kennisgeving aan de menigvuldige Vrienden en Bekenden van den Overledene.*

*Op uitdrukkelijke begeerte van den Overledene zullen er geene uiterlijke teekenen van rouw worden gedragen.*

---

† † † De Notaris Mr. *H. B. VAN JEVEREN*, te *Doornspijk* zal, op Woensdag den 28sten Augustus 1839, des voormiddags ten 9 ure, ten huize van *VAN DRIESTEN*, te *Elburg*, in het openbaar veilen:

Circa 300 perceelen zware EIKEN-, BEUKEN- en DENNENBOOMEN, geschikt tot allerlei TIMMERHOUT.

Informatiën ten kantore van voornoemden Notaris, op den Huize *Putten*, te *Doornspijk.*

---

† † [illegible] Ondergeteekende [illegible] ten zijnen kantore weder als van ouds worden aangenomen *WISSELBRIEVEN* en *PROMESSEN*, zoo wel in escompto als ter incassering op alle plaatsen, in dat Koningrijk gelegen.

*Arnhem*, den 20sten Augustus 1839.

*VAN RANZOW.*

---

### *Met 1o. November Te Huur:*

een modern nieuw gebouwd HEERENHUIS met TUIN, gelegen aan den Binnen- en Buitenkant der Stad, nabij de St. Eusebius-poort, voorzien van eene welingerigte ZAAL, *tien* KAMERS, meest alle behangen en gestukadoord, *twee* KELDERS, ruime KEUKEN, WEL- en REGENWATERS-POMPEN enz, hebbende een aangenaam uitzigt op *den Rijn en de Betuwe* en een aantal belendende *Tuinen.* — Te bevragen bij [illegible] *BERKUM*, Mr. Timmerman te *Arnhem*, [illegible]

---

Bij *J. VAN EIJL*, in de Vijzelstraat te *Arnhem*, zijn wederom te bekomen extra fijn geslepen NASSAU-SIEGENSCHE KAGCHELS, fraaije fijne stalen HAARD-STELLEN met derzelver STANDAARDS. Voorts zijn bij hem te bekomen allerlei soorten van gegoten IJZER-GOEDEREN; als verschillende Engelsche KOOKKETELS, Duitsche geëmailleerde BRAADPANNEN TUINSTOELEN, TAFELS, BANKEN, PARAPLUIE-STANDAARDS, enz. enz. Ook is hij gesorteerd in koperen COMMODE-BESLAG, GORDIJN-[illegible] met koper versierd, en allerlei andere Gordijnversieringen, [illegible] eene menigte andere IJZER-[illegible] GOEDEREN, [illegible] behoorende; waarvoor hij zich op nieuw aan zijne geëerde begunstigers beveelt.

---

† † † Degenen welke eenige pretensie mogten hebben ten laste der *Nederlandsche Israëlitische Ring-Synagoge* te *Zutphen*, van af primo Januarij 1800 acht en dertig tot en met heden, gelieven daarvan aangifte te doen aan de Ondergeteekende ontslagene Manhigim, voor het einde dezer maand.

*Zutphen*, den 16den Augustus 1839,

*L. M. VAN DUREN,*
*H. B. SCHAAP.*

---

Te Arnhem bij C. A. THIEME, Boekdrukker.